

PBT_Pangajharan_Bhasa_Madhura_2_SD_Kelas_II_2018.pdf

by

Submission date: 04-Jan-2022 08:09AM (UTC+0700)

Submission ID: 1737257736

File name: PBT_Pangajharan_Bhasa_Madhura_2_SD_Kelas_II_2018.pdf (3.19M)

Word count: 10315

Character count: 70774

Seri Pengayaan

Tim Pakem Maddhu

Aghuna'aghi Kurikulum 2013
Edisi Revisi 2017

Pendamping Buku Teks
Pangajhârân
Bhâsa Madhurâ

© yudhistira
Anggota Ikapi

2

Ka'angghuy Moren SD/MI Kelas II

Pendamping Buku Teks Pangajhârân Bhâsa Madhurâ 2

Ka'angghuy Morèd SD/MI Kellas II

Penyusun:

Moh Hafid Efendy, M.Pd.
Moch. Mi'rod Wiranto, S.Pd SD., M.Pd.
Dr. Abdul Gani, M.Pd.
A. Hamzah Fansuri Basar, M.Pd.
A. Sulaiman Sadik
H. Sastro

Penyunting:

H. M. Dradjid, BA
Drs. H. Muakmam
Rina Dwi Indriastuti

Desain Isi:

Donnie Depp

Ilustrator:

Tim Yudhistira

Desain Sampul:

Dede Sudiana

Cetakan Pertama

Agustus 2018

ISBN:

978-602-445-456-2

Perpustakaan Nasional

Katalog Dalam Terbitan (KDT)

7

Tata letak buku ini menggunakan Adobe
Indesign CS3 dan Adobe Photoshop CS3.
Font isi menggunakan Tahoma, Verdana.

Daftar Isi

Pangajhârân 1	Hidup Rukun – 1
Pangajhârân 2	Aku dan Sekolahku – 9
Pangajhârân 3	Tugasku Sehari-hari– 21
Pangajhârân 4	Bermain di Lingkunganku – 33
Pangajhârân 5	Hidup Bersih dan Sehat – 43
Pangajhârân 6	Air, Bumi, dan Matahari – 55
Pangajhârân 7	Merawat Hewan dan Tumbuhan – 67

4

Hak cipta dilindungi oleh Undang-Undang Nomor 28 Tahun 2014.
Dilarang memperbanyak/menyebarkan dalam bentuk apa pun tanpa izin tertulis
dari Penerbit Yudhistira.

Pangajhârân

1

2
Hidup Rukun

Kompetensi Dasar

- 3.1. Mendengarkan, memahami, dan mengidentifikasi bunyi bahasa daerah yang didengar dengan tepat
- 4.1. Melafalkan bunyi bahasa daerah yang didengar dengan tepat

Rèngkessan

- 3
1. Fonologi tamaso' sala sètong bâgiyân dâri paramasastra sè nalèktèghi monyè-monyè èpon bhâsa.
2. Noro' sowara-èpon, barnaèpon monyè è dâlem bhâsa Madhurâ asli bâdâ ðuwâ', ènggi panèka alos sareng tajhem.
3. Dhâddhi bâdâ konsonan (aksara matè) alos, bâdâ konsonan (aksara matè) tajhem.
4. Konsonan (aksara matè) alos: *b, ð, g, j, d, bh, ðh, gh, jh, dh*
Konsonan alos salanjhângnga ètoro'è vokal alos (*â, i, u*), bân vokal buwi (e metpet). Contona:
b : bâdâ, bisa, buru, berdha
ð : dâi, mandi, ðuwâ', bhender
g : gâgâ', rogi, gudik, genðeng
j : jâwâb, kanji, pajung, kanjeng
d : dâ-kodâ, mandirâ, durdur, dembek
bh : bhâghus, bhiru, bhuto, arbhes
ðh : ðhâsar, ðhingðhing, lènðhu, ðhempol
gh : ghângan, ghilâ, ghulâ, ogher
jh : jhânjhi, jhilâ, jhuwâl, bujhel
dh : dhâmar, dhika, dhulat, dhellâp

5. Konsonan (aksara matè) tajhem, akadhi: *k, p, t, ṭ, s, c, m, n, ng, ny*
 Konsonan tajhem salanjhangnga ètoro'è vokal tajhem (*a, è, o*), ban vokal buwi (e metpet). Contona :
k : kala, kèpa', kotor, kerrang
p : paka' pèpè, potong, koper
t : tanè, tèkos, tolès, pènter
ṭ : ṭaṭat, èṭès, èṇṭok, koṭṭer
s : sapè, sèra, soso, seppè
c : cara, lècèn, colo', celleng
m : maca, mèra, moso, namen
n : nasè', nètè, nolès, ngennes
ng : ngala', ngèco', angos, lènges
ny : nyata, nyèram, nyokem, nganyer
6. Sapanèka jhugân bâdâ vokal (aksara oḍi') alos, sareng vokal (aksara oḍi') tajem.
7. Vokal (aksara oḍi') alos: *â, i, u*
 Konsonan alos salanjhangnga ètoro'aghi sareng vokal alos. Contona:
â : bâdâ, gâgâ', bâjâ, dâ-kodâ, bhâsa, pegghâ', ḍhâḍhâ, jhânjhi, dhâmar
i : bilis, paḍi, bâgi, bhaji', bhiru, peḍḍhis, bighi, jhanjhi, dhika
u : buru, ḍuri, guḍhik, paju, bhusen, jhuḍhu, ghujur, buḍḍhu
8. Vokal (aksara oḍi') tajhem: *a, è, o*
 Konsonan tajhem salanjhangnga ètoro'aghi sareng vokal tajhem. Contona:
a : cara, kata', mata, pana, pasa, nyapa, ngara.
è : pècè', kèpè', mètèl, nènèr, pèssè, pathè, nyèram, ngènom.
o : loco, koko, motor, noro', poro, soko, potho, nyorot, ngocol
9. Carana abirji' keccap è ḍâlem oca' otabâ okara
- Abirjhi' keccap bhân- sabbhân oca' pas lajhu padhâddhi okara
 - Abirjhi' keccap ghân tong-sèttong keccap
 - Contona: ajhâr : a-jhâr
 amaèn : a-ma-èn
 Sapèḍâ : sa-pè-ḍâ

Al-Soal

A. Berri' tanḡhâ bunterran horop a, b, otabâ c mènangka jâwâbhân sè palèng bhender ḡâri pètanya è bâbâ arèya!

1. Konsonan bâḡâ ḡuwâ'. Sè bânne tamaso' ḡâ' macemma konsonan iyâ arèya
 - a. konsonan tajhem
 - b. konsonan alos
 - c. konsonan tajhem alos
2. Sala sèttonḡ contona horop konsonan tajhem iyâ arèya
 - a. *k*
 - b. *p*
 - c. *b*
3. Oca' è bâbâ arèya sè tamaso' oca' sè aghuna'aghi konsonan tajhem iyâ arèya
 - a. dhâmar
 - b. kerrang
 - c. pajung
4. Oca' è bâbâ arèya sè tamaso' oca' sè aghuna'aghi konsonan alos iyâ arèya
 - a. lècèn
 - b. nolès
 - c. bhâghus
5. Sala sèttonḡ contona horop konsonan alos iyâ arèya
 - a. *m*
 - b. *n*
 - c. *j*
6. Sè ta' tamaso' ḡâ' macemma vokal iyâ arèya
 - a. vokal tajhem
 - b. vokal alos
 - c. vokal tajhem alos
7. Sala sèttonḡ contona horop vokal tajhem iyâ arèya
 - a. *â*
 - b. *è*
 - c. *u*
8. Oca' è bâbâ arèya sè tamaso' oca' sè aghuna'aghi vokal tajhem iyâ arèya
 - a. bhâsa
 - b. jhânjhi
 - c. pèssè
9. Oca' è bâbâ arèya sè tamaso' oca' sè aghuna'aghi vokal alos iyâ arèya

- a. gâgâ'
b. kata'
c. koko
10. Sala sèttong contona horop vokal alos iyâ arèya
a. â
b. è
c. o
11. Oca' "**asakola**" mon èbirjhi' mètrot keccabbhâ akantha
a. asa - ko - la
b. a - sako - la
c. a - sa - ko - la
12. Oca' "**parao**" mon èbirjhi' mètrot keccabbhâ akantha
a. p-a-ra-o
b. pa-ra-o
c. para-o
13. Oca' "**sapèḍâna**" mon èbirjhi' mètrot keccabbhâ akantha
a. sa-pè-ḍâna
b. sa-pè-ḍâ-na
c. sa-pèḍâ-na
14. Oca' "**ngènom**" tamaso' oca' sè aghuna'aghi horop vokal
a. alos
b. tajhem
c. alos tajhem
15. Oca' "**jhânjhi**" tamaso' oca' sè aghuna'aghi horop vokal
a. alos
b. tajhem
c. alos tajhem
16. Oca' "**nyèram**" tamaso' oca' sè aghuna'aghi horop konsonan
a. alos
b. tajhem
c. alos tajhem
17. Oca' "**jhuwâl**" tamaso' oca' sè aghuna'aghi horop konsonan
a. alos
b. tajhem
c. alos tajhem
18. Oca' è bâbâ arèya sè aghuna'aghi konsonan alos ḍhâmmang iyâ arèya
a. ḍâno
b. ḍhuḍhit
c. ḍhukon
19. Oca' è bâbâ arèya sè aghuna'aghi konsonan alos berrâ' iyâ arèya
a. ḍâḍâ
b. ḍhâmar
c. ḍhuḍhit
20. Oca' è bâbâ arèya sè aghuna'aghi konsonan tajhem iyâ arèya

- a. perrèng
b. porpor
c. kapas
21. Oca' "**seppè**" tamaso' oca' sè aghuna'aghi horop konsonan
a. tajhem
b. alos
c. berrâ'
22. Oca' "**asapowan**" bilâ èbirjhi' mènorot keccabbhâ, iyâ arèya
a. asa-po-wan
b. a-sa-po-wan
c. asa-powan
23. Oca' "**asakola**" bilâ èbirjhi' mènorot keccabbhâ, iyâ arèya
a. asa-ko-la
b. a-sa-kol-a
c. a-sa-ko-la
24. Oca' "**èkancaè**" bilâ èbirjhi' mènorot keccabbhâ, iyâ arèya
a. è -kan-ca-è
b. è kan-caè
c. è -kan-caè
25. Oca' "**sakanca'an**" bilâ èbirjhi' mènorot keccabbhâ, iyâ arèya
a. sa-kan-ca'-an
b. sakan-ca'-an
c. sa-kanca'-an

B. Èssè'è ti'-titi' è bâbâ arèya kalabân teppa'!

1. Konsonan èbhidâ'aghi ðuwâ' macem iyâ arèya konsonan _____
bân konsonan _____
2. Vokal jhughâ èbhidâ'aghi ðuwâ' macem iyâ arèya vokal _____ bân vokal _____
3. Horop *b, ð, g, j, d, bh, ðh, gh, jh, dh* tamaso' horop konsonan _____
4. Horop *k, p, t, ð, s, c, m, n, ng, ny* tamaso' horop konsonan _____
5. Horop *â, i, u* tamaso' horop vokal _____
6. Horop *a, è, o* tamaso' horop vokal _____
7. Oca' molodhân manabi èbirjhi' mètrot keccabbhâ iyâ arèya _____

8. Contona oca' sè aghuna'aghi konsonan tajhem iyâ arèya _____

9. Contona oca' sè aghuna'aghi konsonan alos iyâ arèya _____

10. Contona oca' sè aghuna'aghi vokal tajhem iyâ arèya _____

C. Jâwâb pètanya è bâbâ arèya kalabân teppa'!

1. Sebbhuttaghi ðuwâ macem konsonan!

2. Sebbhuttaghi ðuwâ macem vokal!

3. Sebbhuttaghi tello' macem horop konsonan tajhem bân tello' macem konsonan alos!

4. Sebbhuttaghi tello' macem horop vokal tajhem bân tello' macem vokal alos!

5. Sebbhuttaghi tello' macem conto oca' sè aghuna'aghi vokal tajhem bân tello' macem conto oca' sè aghuna'aghi konsonan alos!

6. Jhâjhâl nyarè ðuwâ contona oca' sè aghuna'aghi konsonan tajhem!

7. Jhâjhâl nyarè ñuwâ contona oca' sè aghânḍhu' konsonan alos ḍhâmmang!

8. Jhâjhâl nyarè ñuwâ contona oca' sè aghânḍhu' konsonan alos berrâ'!

9. Jhâjhâl nyarè ñuwâ contona oca' sè aghânḍhu' horop vokal tajhem!

10. Jhâjhâl birjhi' oca' è bâbâ arèya menorot keccabbhâ!

a. sakanca'an :

b. sakola'an :

c. satarètanan :

d. sabhâlâ'ân :

D. Jâwâb soal è bâbâ arèya!

Patang Tolong

Maryam kaka'na Fieda

Fieda kaka'na Sitti

Ramana Fieda alalakon

Fieda soka' abhânto ramana

Maryam nolongè èbhuna è ḍâpor

Maryam bân Fieda atatolong rama èbhuna

Maryam bân Fieda patang tolong

1. Jhâjhâl èssè'è ti'-titi' è bâbâ rèya!

- a. Maryam kaka'na _____
- b. Fieda kaka'na _____
- c. Fieda soka' abhânto _____
- d. Maryam nolongè _____
- e. Maryam bân Fieda atatolong _____

2. Jhâjhâl tolès paterrang tolèsan è bâbâ rèya!

- a. Fieda alè'na Maryam _____
- b. Sitti alè'na Fieda _____
- c. Nolongè rama _____
- d. Nolongè èbhu _____
- e. Maryam atatolong _____

3. Jhâjhâl ca'-oca' è bâbâ arèya birjhi' mènorot keccabbhâ!

- a. atatolong _____
- b. kodhu parokon _____
- c. alalakon _____
- d. dâpor _____
- e. abhânto _____

2

Kompetensi Dasar

- 3.2. Mendengarkan, memahami, dan mengidentifikasi huruf lepas untuk menulis kata dan kalimat sederhana dengan huruf tegak bersambung sesuai kaidah
- 4.2. Menebalkan dan menyalin huruf lepas pada kata atau kalimat dengan huruf tegak bersambung sederhana sesuai kaidah

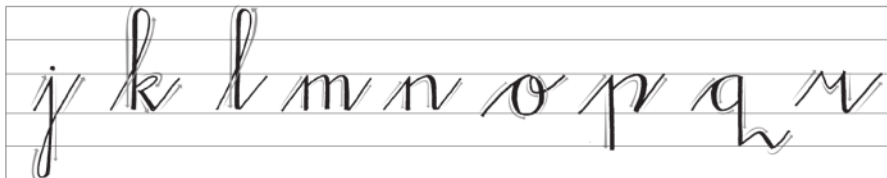
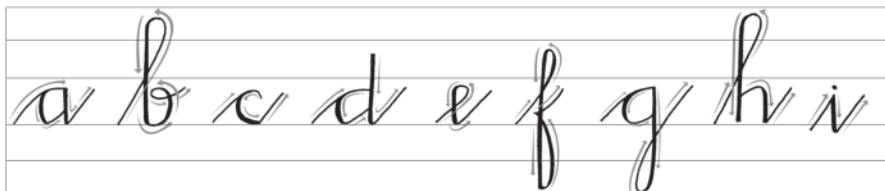

Rèngkessan

Tolèsan sè aghuna'aghi aksara rajâ

- a. mamolanna okara
- b. nyamana kennengngan
- c. nyamana orèng
- d. nyamana arè
- e. ma-nyamana sè bâdâ kaèdhânnâ so èlmo bhumè

Contona horop "tegak bersambung"

Al-Soal

- A. Pasangè tandhâ (X) neng horop a, b, c, mongghu jâwâbhân sè palèng bhenḍer!**

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 1 kantos 15.

Nambhârâ'

Samarèna mosèm nèmor, pas aghântè ka mosèm nambhârâ' Bâkto mosèm nambhârâ' bâḍâ ojhân. Cèllebbhâ kabâḍâ'ân nyalepsep. Lamon mosèm nambhârâ', bânnya' sombher aèng sè lebbhur. Bâkto mosèm nambhârâ' bânnya' orèng kalebbiyân aèng. Bânnya' tombuwân sè jhenno, bânnya' kèbân sè seggher. Orèng tanè bisa namen paḍi, jhâghung otabâ tamennan laèнна. Kabâḍâ'ân cèllep, bânnya' orèng kacellebbhân. Mosèm nambhârâ' kabâḍâ'ânna cèllep; Mosèm nèmor kabâḍâ'ânna panas.

1. Mosèm nambhârâ' iyâ arèya è bâkto
a. mosèm ojhân

- b. mosèm nangka
c. mosèm dhurin

2. Bâkto mosèm nambhârâ' onḍemma ... mapetteng kabâḍâ'ân.
a. langkep
b. maperna
c. macelleng
3. Bâkto mosèm nambhârâ' ojhânna parsasat toron
a. sabbhân arè
b. dherres
c. rèse'
4. Mosèm nambhârâ' mapèrak orèng tanè, polana
a. bânnya' aèng
b. bisa atatamennan
c. bânnya' tamennan
5. Ghunana bhuthok mongghu ḍâ' tamennan, ka'angghuy

- a. nambâi tana
 - b. majhurbhu tamennan
 - c. paḍina bânnya'
6. Bhibhiddhâ paḍi beccè'na ètamen neng
- a. tegghâl
 - b. sabâ
 - c. talon
7. Namen Jhâghung beccè'na neng è
- a. tegghâl
 - b. sabâ
 - c. talon
8. Mosèm nèmor kabâḍâ'anna
- a. panas
 - b. cèllep
 - c. sowap
9. Mosèm nambhârâ' kabâḍâ'anna
- a. panas
 - b. cèllep
 - c. sowap
10. Mosèm nèmor lanjhang, bânnya' orèng kakorangan
- a. aèng
 - b. tamennan
 - c. sombher
11. Mosèm nèmor lanjhang, orèng tanè paḍâ sossa polana
- a. tamennan matè
 - b. taḍâ' aèng
 - c. ta' bisa atatamennan
12. È mosèm nambhârâ' bânnya' kennengngan sè
- a. bânjir
 - b. kerrèng
 - c. tana kajâl
13. È mosèm nèmor bânnya' kennengngan sè
- a. bânjir
 - b. kerrèng
 - c. tana kajâl
14. Mosèm nèmor lanjhang, bânnya' sombher aèng sè
- a. ta' aghili
 - b. sompet
 - c. sombher
15. Mosèm nabhârâ', bânnya' sombher aèng sè

- a. ta' aghili
- b. sompet
- c. nyombher

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 16 kantos 20.

Ajhâr Maca

Morèd kellas ðuwâ' paðâ makalowar buku anyar. Tolèsanna aghuna'aghi èjhâ'ân anyar. Ðhâbuna Bu Ida, "satèya ajhâr maca" Morèd kellas ðuwâ' paðâ kabhuru terro taowa maca èjhâ'ân latènsè anyar.

Horop latèn arèya ta' paðâ bân horop latèn sè ngangghuy èjhâ'ân sè lambâ'. Morèd kellas ðuwâ' paðâ pènter maca horop latèn. Kadhiponapa carana nolès tor maca horop latèn panèka, Bu? Pètanyana Fieda ka ghuruna.

"Iyâ mara satèya ajhâr maca bân nolès èjhâ'ân latèn sè anyar", ðhâbuna Bu Ida.

Bu Ida pas nyerrat è papan tolès. Serradhâna Bu Ida bhâghus. Morèd kellas ðuwâ' paðâ ngabâs ka papan tolès.

16. Morèd kellas ðuwâ' paðâ makalowar
 - a. buku anyar
 - b. ghulpèn anyar
 - c. po'lot anyar
17. Horop sè èghuna'aghi neng buku anyar jârèya, iyâ arèya
 - a. horop carakan Madhurâ
 - b. horop latèn
 - c. horop mèrèng
18. Sè kabhuru terro taowa maca horop latèn
 - a. Anni
 - b. Hosniyah
 - c. Fieda
19. Bârâmma ðhâbuna Bu Sri ðâ' kana' kellas tello'?
 - a. Iyâ mara satèya ajhâr maca bân nolès èjhâ'ân latèn sè anyar.
 - a. Ajhâr pateppa' yâ.
 - b. Bâca bukuna kakabbhi.
20. Sè nyerrat è papan tolès
 - a. Fieda
 - b. Hisniyah
 - c. Bu Ida

**Teks bâca'an è bâbâ arèya
bâca'an ka'angghuy ajâwâb
soal nomer 21 kantos 25.**

Ngocol Lajângan

Sarkawi : Assalamu'alaikum.
Samsul : Wa'alaikum salam, o...
bâ'na, Wi?
Sarkawi : Iyâ Sul, ca'na satèya ngo-
cola lajângan!
Samsul : Iyâ arowa tang lajângan
ella ngabbher.
Sarkawi : È ðimma, Sul?
Samsul : Arowa sè abârna mèra
bâḍâ è attassa bhungkana
pao, è ḍissa èyogher, ro-
pana lè' Sanusi noghuwi.
Sarkawi : Rèya sèngko' nyambi bula
paḍâ ngocola kèya!
Samsul : Yâ... maju ta' anḍi'
èyogherrâ kantos sè bâ'na
ngabbher kèya.
Sarkawi : Sè bâ'na lajângan apa
rèya, Sul?
Samsul : Lajângan kopè'an, arapa,
lomok yâ?
Sanusi : Sèngko' ghâbâyaghi kèya
ka' Samsul?
Samsul : Iyâ Lè', mara tolongè
nyarèyaghi perrèng mon
aghâbâyâ.

21. Sè ngocol lajangan
 - a. Samsul
 - b. Sarkawi
 - c. Alè'na samsul
22. Sè èntar ka bengkona Samsul
 - a. Samsul
 - b. Alè'na sarkawi
 - c. Sarkawi
23. Arapa Sarkawi ma' èntar ka
bengkona Samsul, sabâb
 - a. ngajhâk ngocol lajângan
 - b. aghâbâyâ lajângan
 - c. mellèya lajângan
24. Sarkawi bân Samsul aghâbây
lajângan
 - a. ko'-jhuko'an
 - b. kopè'an
 - c. lar-olaran
25. Sè mènta aghâbâyaghi lajângan
....
 - a. alè'na sarkawi
 - b. Sarkawi
 - c. alè'na Samsul

B. Èssè'è ti'-titi' è bâbâ arèya kalabân teppa'!

1. Onḍemma petteng _____
2. Aèngnga bhennèng _____
3. Kalambhina Fida mèra _____
4. Tappla'na sè èkanji dhâlâ gherrâ _____
5. Bârnana celleng _____
6. Potèna potè _____
7. Dhâmarra tèra' _____
8. Bhâthangnga tèkos bâuna bâceng _____
9. Alè'na ajhâlân _____
10. Jhâmona paè' _____

C. Bâca Patètè!

Jhung-kèjhungan

Èbâkto bulân pornama.
Bulânna bunter mara ghâḍḍhâng.
Tèra'na bulân tar-kataran.
È tanèyan tèra' bân sonarra bulân.
Hosniyah bân lè'-alè'na amaèn è tanèyan.
Ca-kancana Hosniyah apolong paḍâ amaèn.
Sè èkamaèn acem-macem.
Alè'na Hosniyah bân kancana amaèn lar-kolarjhâng.
Hosniyah bân kancana paḍâ asingen.
Suliha amaèn ḍhâko.
Subaidah amèn slodoran.

D. Jâwâb pètanya è bâbâ arèya kalabân teppa'!

1. Apa bhul-ombhullâ bâca'an è attas?

2. Dâ' râmman kabâdâ'ânna bulân è bâkto pornama?

3. Dâ' râmman tèra'na bulân è bâkto bulân pornama?

4. Dâ' râmman kabâdâ'ânna tanèyan è bâkto bulân pornama?

5. È ñimma Hosniyah bân alè'na amèn?

6. Abhâreng sapa Hosniyah amèn?

7. Apa sè èkamaèn alè'na Hosniyah bân kancana?

8. Apa sè èkalako Hosniyah bân kancana è bâkto jârèya?

9. Apa sè èkamaèn Suliha è bâkto jârèya?

10. Apa sè èkamaèn Subaidah è bâkto jârèya?

E. Tebbelli papaḍâ bân contona!

conto : bengko =

a. b â j â

=

bâjâ

b. a m a è n

=

amaèn

c. t a n è y a n

=

tanèyan

d. ḍ â p a'

=

ḍâpâ

e. b e n g k o n a

=

bengkona

f. p e r n a m a

=

pernama

g. ḍ h â k o

=

dhâko

h. k a n c a n a

=

kancana

i. a j h â l â n

=

ajhâlân

j. a p o l o n g

=

apolong

F. Tolès kalabân aghuna'aghi tolèsan mèrèng!

a. Satèya arè Ahad.

b. Sakola'an notop.

c. Andra amaèn lèker.

d. Aldi ngocol lajângan.

e. Ngobu ajâm.

f. Suliha amaèn ɖhâko.

g. Sè èkamaèn acem-macem.

h. Bulâna bunter.

i. Subaidah amaèn slodoran.

j. Ebâkto bulân pornama.

G. Bhâsa'aghi kalabân aghuna'aghi bhâsa èngghi bhunten!

a. bantal bân ghuling : _____

b. katèḍunganna : _____

c. bengkona : _____

d. sello'na : _____

e. tasmagghâ : _____

H. Tolès kalabân tolèsan mèrèng tegak bersambung!

a. Aghâbây lajângan.

b. Lajângan kopè'an.

c. È bâbâna bhungkana Pao.

d. Karim kancana Andra.

e. Aldi alè'na Andra.

f. Ariel ngocol lajângan.

g. Sennarra pegghâ.

h. Lajânganna abârna mèra.

i. Ngonjhuk lajângan.

- I. Cacak bâ'na aḍhâ-kandhâ bân kancana è aḍâ'na kellas bhâb apa sè èkamaèn bâ'na sakanca'an è bâktona laodhân neng sakola'an!**

No	Sè èkamaèn/Sè èkalako	Nyamana Kancana
1		
2		
3		
4		
5		

- J. Èssè'è ti' titi' èbâbâ arèya !**

1. Sakanca'an kodhu _____ .
2. Colo' bhâsa èngghi bhuntena _____ .
3. Ḍâ' ghuruna èsakola'an kodhu _____ .
4. Ḍâ' tatangghâ kodhu _____ .
5. Kalamon kancana teppa'na sakè' bâ'na kodhu _____ .
6. Satarètanan jhâ' sampè' _____ .
7. Mon amaèn sakanca'an jhâ' sampè' _____ .

2

Kompetensi Dasar

- 3.3. Mengamati, mengenal, memahami dan mengidentifikasi teks laporan sederhana tentang alam sekitar, hewan dan tumbuhan serta jumlahnya secara lisan dan tulis.
- 4.3. Menyajikan teks laporan sederhana tentang alam sekitar, hewan dan tumbuhan serta jumlahnya dengan bantuan guru secara lisan dan tulis.

Rèngkessan

Mènorot ḍhâbuna para seppo Madhurâ sè ènyamaè Orèng Madhurâ èngghi panèka, Orèng sè anḍi' aghâma, sè ngarabâdhi sakobhengnga kennenganna, acaca sabhârengngan ngangghuy Bhâsa Madhurâ sè saè tor sè lerres, tor ngormate Bhuppa'- Bhabhu' - Ghuru - Rato.

Kaanghuy maakor sareng ḍhâḍhâbuwân è attas, sastrawan Madhura lajhu maèmot na' poto Madhurè lèbat bâburughân akadhi:

1. Tello' parkara sè mostè èjâgâ, èngghi panèka: jhilâ, adhât sareng tatèngkan.
2. Tello' parkara sè mostè èkaghungè èngghi panèka: èsto, atè soccè sareng jhujhur.
3. Tello' parkara sè mosthè èjhèuwi èngghi panèka: mamabâ ḍâ' orèng laèn kantos bhâdhâna ta' ajhi, tèghâân sareng amostaèllaghi bhârang sè nyata.
4. Tello' parkara sè mosthè èlampa'aghi, èngghi panèka: arembhâk tatèngkan sè bhâḍhi èlampa'aghiyâ, ngalampa'aghi lalampân kalabhân jhejjher ta' ru-bhuru sareng akor rontong sasarengan somèlèya sareng orèng laèn.

5. Tello' parkara sè kodhu èpèyara, èngghi panèka: bâkto, obâng sareng kasèhadhân.
6. Tello' parkara sè mosthè èhormatè, èngghi panèka omor, ðhâng-onðhâng / paratoran sareng aghâma.

Ðâri parkara – parkara sè kasebbhut è attas, pajhât ampon dhâddhi bâtek orèng Madhurâ sè kodhu èkaghungè. Bilâ parkara-parkara kasebbhut èsenglaè bisa saos andhâddhiyaghi:

1. Atèna kotor, korang ajhâr (tèngka polaèpon ta' sorop), ta' kennèng èparcajà sabâb ta' ghâðhuwân parasa'an èsto, dhengghi, dhujân dhu-ngaddhu, ta' jhujhur ðâ' aba' na dhibi' jhughâ ta' jhujhur ðâ' orèng laèn, tèghâ'ân, ta' renna narèma takdir, sè sapanèka manabi jhilâna ta' èjâgâ tor nyèngla ðâri tata-tètè.
2. Manabi ta' kasokan amusyawah, sadhaja lalampaanna ta' marduli ka ponapaa bisaos sè èlampa'aghi orèng laèn. Sè sapanèka sabâb sadhâjâ kasona reb-sakarebbhâ dhibi'.
3. Nyènglaè atoran andhâddhiyaghi jhughâ oðî'na ta' paghuna sanarè ðâ' salèrana dhibi' sareng ta' paghuna mongghu ðâ' orèng laèn. Oðî'na bhâkal ta' atoran, sadhâjâ sè è ðhâ'âr, sè è aghem jhâu ðâri atoran kasèhadhân tanto kacalè marghâ ta' ressek.
4. Jhughâ andhâddhiyaghi omorra ta' atebbâs, karè towana ta' asajâ' rèng towa katèngal ðâri lalampa'anna akadhi: ta' ngalampa'aghi atoran aghâma sareng atoran pamarènta. Sè sapanèka ca' èpon cab-ocabhân Rèng Madhurâ: bânne orèng towa tapè orèng abit è dhunnya.

Saongghuna mon pajhât ngakorragehiyâ ðâ' artè oca' Madhurâ orèng Madhurâ bâteggâ alos sabâb ma'na oca' Madhurâ è ðâlem prasasti Balawi èompama'aghi ðâ' Sri Paduka Jayendradewi sè anðî' sèpat gunacaran urupita –satyapara', sè artèna talèbât èsto tor soghi kalabân sèpat sè beccè' tor aghuna.

(Èpettèk, ðâri anggihân Amidarmo, 1941 ðâlem Pamekasan dalam Sejarah 2004 : 45 , & Yamin: tatanegara Majapahit , Prwa I Prapanca Djakarta , 1960 : 256-260 dalam Karta atmaja . 1989 : 17-18)

Al-Soal

A. Berri' tanḍhâ bunterran horop a, b, otabâ c mènangka jâwâbhân sè palèng bhender ḍâri pètanya è bâbâ arèya!

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 1 kantos 5.

Aghâbây Lajângan

Ahmad : Assalamu'alaikum.

Toyan : Wa'alaikum salam, o...
bâ'na, Mad?

Ahmad : Iyâ Yan, ca'na satèya
aghâbâyâ lajângan!

Toyan : Iyâ arowa sèngko'
nyaḍiyâ'âghi pakakassa.

Ahmad : è ḍimma, Yan?

Toyan : Arowa bâḍâ è bâbâna
bhungkana pao, è ḍissa'
naong, ropana lè' Aldi
noghuwi.

Ahmad : Rèya sèngko' nyambi per-
rèng bân dhâlubângnga!

Toyan : Yâ... maju sèngko'
ngala'a toḍi' ghâllu!

Ahmad : Aghâbâyâ lajângan apa
rèya, Yan?

Toyan : Lajângan kopè'an bhâi,
ma' lekkas dhâddhi bân
dhuli kennèng ocol.

Aldi : Sèngko' ghâbâyaghi
kèya ka' Toyan?

Toyan : Iyâ lè', mara tolongè ma'
dhuli marè!

1. Sè aghâbây lajângan mènorot
bâca'an è attas iyâ arèya
 - a. Toyan
 - b. Aldi
 - c. Ahmad
2. Sè èntar ka bengkona Toyan, iyâ
arèya
 - a. Aldi
 - b. Ahmad
 - c. Toyan

3. Arapa Ahmad ma' èntar ka nyapowè tanèyan. Orèng towa bengkona Toyan
 - a. Nyorowaghiyâ aghâbây lajângan
 - b. Ngajhâk aghâbây lajângan
 - c. Ngajhâk ngocol lajângan
4. Ahmad bân Toyan aghâbây lajângan
 - a. ancak
 - b. ko'-jhuko'an
 - c. kopè'an
5. Sè mènta aghâbâyaghi lajângan
 - a. Aldi
 - b. Toyan
 - c. Ahmad

nyapowè tanèyan. Orèng towa ðuwâ' na paðâ senneng ðâ' lalakona Hotijah, sabâb Hotijah ta' osa èsoro sè alalakowa pas mancal cakang sè abhersèyan.

Bâ'na kodhu nolongè kèya alalakon è bengkona. Sopajâ orèng towana bâ' na senneng kèya ðâ' kalakowanna bâ'na. Oðî'na bâ'na bhâkal moljâ bân sehat. Masenneng orèng towa ollè ghânjhârâna sè rajâ.

6. Hotijah kellas
 - a. ðuwâ'
 - b. tello'
 - d. empa'

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 6 kantos 11.

Abhersèyan Nyapowè Tanèyan

Hotijah la kellas empa'. Hotijah na'-ka na' sè abhâktè ka orèng towa ðuwâ'na. Sabbhân arè Hotijah nolongè orèng towa abhersèyan bân amassa'.

Jhâghâ tèdung Hotijah abhersèyan

7. Hotijah tamaso' anak sè
 - a. cakang
 - b. males
 - c. abhâktè
8. Sabbhân arè Hotijah nolongè
 - a. tatangghâna
 - b. kancana
 - c. orèng towana
9. Saellan jhâghâ tèdung sè èkalako Hotijah iyâ arèya

- a. mandi
- b. abhersèyan neng tanèyan
- c. nyapowè katèdungan

10. Orèng towana senneng sabâb Hotijah

- a. ta'osa èsoro sè alalakowa
- b. cakang
- c. serrèng abhersèyan

11. Masenneng orèng towana ollè ghânjhârâna sè

- a. barokah
- b. rajâ
- c. kènè'

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 12 kantos 19.

Ramana Sulimangobu Embi'

Ramana Sulima ngobu embi'. Kandhângnga bâdâ è buḍina bengkona. Embi' lakè'na bâdâ pètto bellâs, dhinèng embi' binè'na bâdâ lalèma'. Rama bân Èbhuna Sulima cè' bhungana. Polana Sulima bân lè'-alè'na cakang abhânto.

Rina, Andre bân ahmadi alè'na Sulima. Sabbhân arè Andre bân

Rina nolongè ramana. Makanè bân abhersèyan kandhângnga embi'. Dhinèng Ahmadi amaèn è seddhi'na èbhuna. Bengkona Sulima bhersè bân bânnya' bu-tombuwân è sakolèlèngnga bengkona

12. Ramana Sulima ngobu

- a. mano'
- b. ajâm
- c. embi'

13. Embi' sè lalakè' bâdâ

- a. lèma'
- b. bâllu'
- c. sapolo

14. Embi' binè'na bâdâ

- a. lèma'
- b. bâllu'
- c. sapolo

15. Rina, Andre bân Ahmadi ... Nida.

- a. kaka'na
- b. alè'na
- c. sapopona

16. Sabbhân arè Andre bân Rina nolongè ... abhersèyan kandhâng

- a. ramana

- b. èbhuna
c. embhugghâ
17. Sabbhân arè Andre abhersèyan ... embi'.
a. bengkona
b. kanḍhângnga
c. korongnga
18. Ahmad amaèn è seddhi'na
a. ramana
b. èbhuna
c. embhugghâ
19. Romana Sulima bhersè bân bânnya' tombuwân è
a. sakolèlèngnga
b. tanèyanna
c. seddhi'na
20. Ajjhâ' ghâmpang mowang bu-rombu kalamon bânne neng è ... rombu
a. bâḍḍhâna
b. kas-rakas
c. ḍâun kerrèng
21. Bâḍâna tombuwân rèya maperna bân macellep ḍâ'
a. kennengngan
b. kanḍhâng
c. ḍâpor
22. Beccè'na èsakolèlèngnga bengko ètamennè
a. pao
b. bhungkana
c. tombuwân
23. Kalamon ngobu embi' bân salaènna ajjhâ' kaloppaè kodhu
a. pakanè
b. ènomè
c. pakanè bân ènomè
24. Kalamon namen tamennan ajjhâ' kaloppaè kodhu
a. sèram
b. paṇḍi'i
c. pakanè
25. Sabbhân arè bengko bân sakolèlèngnga kodhuna è
a. sapowè
b. sèram
c. tamennè

B. Jâwâb pètanya è bâbâ arèya kalabân teppa'!

Ngobu Ajâm

Tatangghâna Brudin bânniya' sè ngobu ajâm. Brudin cè' terrona sè ngobuwâ. Pas mator dâ' eppa' bân èbhuna sopajâ èmellèyaghi ajâm sè atelloran. Eppa'na kasokan, polana paméntana cè' locona. Ajâm sè atelloran bânnè ajâm sè merdhi. Dhâddhi èco-koco bi' eppa'na, èmellèyaghi ajâm sè atelloran emmas.

Brudin nangès ging-ginggingan. Embu'na pas ngalem, sambu ajhânjhi èmellèyaghiyâ ðuwâân sè merdhi. Saellana ðiyem, pas berka' entar ka kancana jhâ' èmellèyaghiyâ ajâm sè merdhi bi' embu'na. Kalagghu'ânna ðâtenga asakola, Brudin nangalè bâðâ ajâm celleng molos ðuwâân èpanggher è bâbâna jhâmbhu. Ajâm ghi' bhuru anði'na tatangghâna. Serrèna Brudin terro, Embu'na dhuli mellè ka pasar.

Saellana Brudin èmellèyaghi ajâm so Embu'na. Brudin pèrak bân berka' sambu akabhâr ka kancana polana ella ollè ajâm kasennengnganna. Ajâmma Brudin abârna celleng bân potè alorèk bârna abu tomang. Brujdin aromasa senneng bân mator sakalangkong dâ' Ebhuna.

1. Arapa sabâbbhâ Brudin cè' terrona ngobu ajâm?

2. Arapa Brudin mè' nangès?

3. Arapa ma' eppa'na kasokan?

4. Èmellèyaghi bârâmpa ajâm so embu'na?

5. Arapa Brudin mè' pas berka' ka kancana?

6. Arapa Brudin mè' pèrak bân berka' sambu akabhâr ka kancana?

7. Ajâmma Brudin baḍâ bârâmpa?

8. Abârna apa ajâmma Brudin?

9. Arapa Brudin mè' aromasa senneng?

10. Apa oca'na Brudin saellana èmellèyaghi ajâm ban Ebhuna?

C. Sarè oca' sè alalabânan/tabhâligghâ mènorot oca' è bâbâ arèya!

1. nèmor >< _____

2. èlop >< _____

3. parèkas >< _____

4. bhunga >< _____

5. lempo >< _____

6. bhersè >< _____

7. têngghi >< _____
8. tèdung >< _____
9. santa' >< _____
10. ongghâ >< _____

D. Kaghâbây akantha conto è bâbâ arèya!

Conto: Sèngko' ta' dhâddhi mangkat, polana

- a. ojhân
- b. ta' anđi' pèssè
- c. ta' nyapo' bis

1. Ali takerjhât, polana

- a. _____
- b. _____
- c. _____

2. Handa ta' maso' ka sakola'an, polana

- a. _____
- b. _____
- c. _____

3. Fieda nangès, polana

- a. _____
- b. _____
- c. _____

4. Sanima ta' mandi, polana

a. _____

b. _____

c. _____

5. Syukkur ta' toman mènata pèssè, polana

a. _____

b. _____

c. _____

E. Cacak nyarè artèna ca'-oca' è bâbâ arèya kalabân karembhâk sakanca'an!

1. ngobu = _____

2. pajhântén = _____

3. pangorbhi = _____

4. bhâjheng = _____

5. ghu-lagghu = _____

6. bâkto asar = _____

7. bu'u' = _____

F. Athokkaghi ghâmbhâr kalabân bâca'an!

1. ariel mandî (_____)

2. fieda asakola (_____)

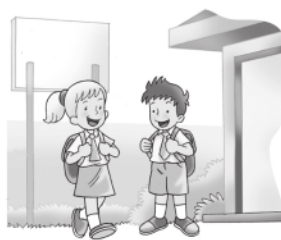
3. ariel bân fieda (_____)

4. fieda asapowan (_____)

a.

b.

c.

d.

G. Bâca patètè!

Jhâghâ Bhumè Jhâghâ

Bulân ghetton ngabâs bhumè sè cè' ngèdḍhâna sampè' ta' aghuliyân.

Bulân ahèrra ajhâghâi Bhumè. "Bhumè arapa bâ'na ma' tètung? Mara Jhâghâ!" ca'na Bulân. Bhumè mella', dhibi'na ngabâs ka Bulân.

"Arapa bâ'na ma' ajhâghâi sèngko'?" ca'na Bhumè atanya.

"Bâ'na la abit sè tètung, Mara satèya jhâghâ!" ca'na Bulân.

Bulân bân Bhumè ḍhep-aḍḍhebbhân.

"Bâ'na ta' ollè neng-enneng, Bhumè, nèser ka mahlok sè bâḍâ neng bhâdhâna bâ'na.

"Dhina torot, sakabbhina mahlok rowa dhujân arosak sèngko', manossa lakona ghun mogher ka'-bhungka'an, mowang burombu bân-sarombân!" ca'na Bhumè.

Bhumè acora' pegghel, Bulân ngoddhi ngalem atèna.

"Bâ'na kodhu pasabbhâr, đâ'remma mon bâ'na bân sêngko' nemmowè arè?" ca'na Bulân ngajhâk Bhumè.

Bulân bân bhumè salèng atemmo bân arè. Arè ngabâs bhumè bân bulân acora' pegghel bân bâđâ sè èkapekkèr.

"Arapa bâ'na ma' acora' lemme, Bhumè?" ca'na Arè atanya.

"Sêngko' pegghel, sabbhân arè tang bhâdhân èrosak bi' manossa," ca'na Bhumè ajâwâb.

Bhumè bân Bulân manjheng è ađâ'na Arè.

Jâwâp pètanya è bâbâ arèya kalabân jhârna'!

1. Arapa bulân ma' ghetton ngabâs bhumè?

2. Arapa Bhumè mè' ajhâghâi bulân?

3. Arapa sabâbbhâ bhumè mè' neng-enneng?

4. Đâ' đimma bulân ngajhâk bhumè?

5. Arapa bhumè ma' pegghel?

6. Apa bhul-ombhul bâca'an kasebbhut?

7. Sapa sè manjheng è ađâ'na arè?

8. Arapa bhumè mè' lemme?

2

Kompetensi Dasar

- 3.4. Mengenal, memahami, dan mengidentifikasi teks cerita narasi sederhana tentang kegiatan bermain di lingkungan rumah atau sekolah.
- 4.4. Memeragakan teks cerita narasi sederhana tentang kegiatan bermain di lingkungan sekolah atau rumah.

Rèngkessan

1. Mètrot kadhâddhyiânna, oca' panèka bâdâ 3 macem, èngghi panèka oca' asal, obâ'ân, bân oca' camporan.
2. Oca' asal, oca' sè ta' aobâ dâri asalla, akadhi:
kakan, pakan, ènom, èrèt, toju', tètung, èntar, molè, sarè, matè, pokol, mèra, potè, konèng, bhiru, celleng, sakè', bârâs, korsè, mèja, bâto, sareng laènna.
3. Oca' obâ'ân, oca' sè ampon aobâ dâri asalla, kèngèng èmbuân (ter-ater, sessellan, pano-tèng), akadhi:
- Sè kèngèng ter-ater: *alako, èkakan, talèbât, patadâ', matamoy*, sareng laènna.
 - Sè kèngèng sessellan: *karettek, ghâlimpo', ghumantong, bhinareng*, sareng laènna.
 - Sè kèngèng panotèng: *èntara, molèa, tolongè, kakanan, sarèaghi*, sareng laènna.

- Sèkèngèng ter-ater + panotèng: alako, èpakanè, ètarèaghi, pamacana, kabâdâân, sareng laènna.
 - Sè èrangkep: *moghâ-moghâ*, *dâ'-adâ'*, *lalakè'*, *bâbinè'*, *car-kalacèr*, sareng laènna.
 - Sè ètandhukaghi: *ngakan*, *ngénom*, *nyatè*, *masang*, *motel*, *namen*, *nètèr*, sareng laènna.
4. Oca'camporan, oca' sèkadhâddhiyân ðâri ðuwâ' oca' sè bhidhâ anangèng aghânḍhu' sèttonḡ artè.
 5. Oca' camporan bâdâ ḍumacem, èngghi panèka: Oca' camporan sè ca'-oca'na kadhâddhiân ðâri ca'-oca' sè padâ artèna. Oca' camporan sè sapanèka sè nyama **oca' sarojâ** bân oca' camporan sè ca'-oca'na kadhâddhiyân ðâri ca'-oca' sè tabhâlik artèna.
 6. Oca' camporan sè ca'-oca'na kadhâddhiyân ðâri ca'-oca' sè padâ artèna. Oca' camporan sè sapanèka sè nyama **oca' sarojâ**. Contona akadhi:
 - ngotap nampèlèng : ontong ḍukalè
 - ghutong rojhung : alako samarambhâ
 - tèndhâk tandhuk : têngka pola
 - ghuna prèghel : sanget èkaparlo
 7. Oca' camporan sè ca'-oca'na kadhâddhiân ðâri ca'-oca' sè tabhâlik artèna, akadhi:
 - konco' bhungka : kabâdâân sè nyossaè bân sè nyennengngaghi
 - ondhur ḍâteng : bâdâ sè molè, bâdâ sè ḍâteng
 - jhâghâ robbhu : ta' ghellem neng-enneng (ta' ghellem jhâtmèka)
 - jhubâ' beccè' : kajhubâ'ân bân kabeccè'an padâ èlakonè

A. Berri' tandhâ bunterran horop a, b, otabâ c mènangka jâwâbhân sè palèng bhenḍer ḍâri pètanya è bâbâ arèya!

1. Mètorot kadhâddhyiâna, oca' panèka bâḍâ 3 macem, èngghi panèka
 - a. oca' asal
 - b. oca' sèpat
 - c. oca' bhârâng
2. Oca' sè ta' aobâ ḍâri asalla èsebbhut oca'
 - a. obâ'ân
 - b. camporan
 - c. asal
3. Oca' sè ampon aobâ ḍâri asalla èsebbhut oca'
 - a. camporan
 - b. obâ'ân
 - c. asal
4. Nasè' rowa èkakan bân alè'. Oca' èkakan èsebbhut oca'
 - a. asal
 - b. camporan
 - c. obâ'ân
5. È bâbâ panèka sè tamaso' oca' tandhuk iyâ arèya
 - a. ngénom
 - b. perrèng
 - c. solet
6. Ngotap nampèlèng, anḍi' artè
 - a. ontong ḍukalè
 - b. ontong sakalèyan
 - c. sanget ontong
7. Ghutong rojhung anḍi' artè
 - a. alako malolo
 - b. alako samarambhâ
 - c. alako kadhibi'ân
8. Tèndhâk tandhuk paḍâ artèna sareng
 - a. tèngka pola
 - b. tèngka
 - c. pola
9. Sè tamaso' oca' bhârâng iyâ arèya
 - a. songko'
 - b. jhubâ'
 - c. raddhin
10. Sè tamaso' oca' sèpat iyâ arèya
 - a. kalambhi
 - b. pènter
 - c. alanḍu'

**Maos Patètè ka'angghuy soal
nomer 11 kantos nomer 15!**

Satèya malem Ahad.

Bulânna è tèmor cè' bunterra.

Bunter mara ghâdḡhâng abâsânnâ.

Ropana tangghâl pa' bhellâs.

Malem bulân pornama, cè' pernana.

Bulânna sajân abit sajân têngghi.

Tèra'na tar-kataran, nyonarè alam
dhunnya.

Bânnya' na'-kana' èn-maènan.

Bâḡḡ sè bâng-tabângan, rem-
èrremman, amaèn cu, bâḡḡ kèya sè
amaèn cung-acung lèrèngan samb
jhung-kèjhungan.

11. Bulânna ngombâr ḡari

- a. Tèmor
- b. Bârâ'
- c. Pèngghir

12. È bâkto jârèya tangghâl bârâmpa
....

- a. Pa' bhellâs
- b. Sapolo
- c. Sabellâs

13. Satèya malem Ahad, lagghu' malem
....

- a. Slasa
- b. Sennèn
- c. Rebbhu

14. Bulânna sajân abit sajân

- a. Tèra'
- b. Mabâ
- c. têngghi

15. Bâkto bulân pornama bânnya' na'-
kana'.....

- a. nèngghu
- b. èn-maènan
- c. ngabâs

**Maos Patètè ka'angghuy soal
nomer 16 kantos nomer 20!**

Amaèn Lajângan

Arè ahad sakola'an notop

Ariel bân andre amaèn lajângan

Amaèn lajângan è tanèyan

Lajânganna andre bân ariel paḡḡ
bânnya'

Bârnana acem-macem

Sè ariel lajânganna abârna potè bân
mèra

Sedḡheng sè andre lajânganna abârna
Konèng bân bhiru

16. Ariel bân andre amaèn lajângan
arè.....

- a. sapto
- b. ahad
- c. sennèn

17. Lajânganna ariel abârna....
a. potè bân mèra
b. mèra bân bhiru
c. konèng bân potè
18. Lajânganna andre abârna
a. mèra bân potè
b. konèng bân bhiru
c. konèng bân mèra
19. Sapa sè amaèn lajângan?
a. ariel bân anton
b. ariel bân ahmad
c. ariel bân andre
20. Ariel bân andre amaèn lajângan è.....
a. lapangan
b. tanèyan
c. tegghâl
21. Bânnya'na lajânganna ariel bân andre bâdâ
a. ɖuwâ'
b. tello'
c. empa'
22. Oca' sè tamaso' bhâsa èngghi bhuntenna cèthak iyâ arèya....
a. rambhut
b. sèra
c. pangambhung
23. Oca' sè tamaso' bhâsa èngghi bhuntenna tanang iyâ arèya....
a. rajhungan
b. raè
c. asta
24. Oca' sè tamaso' bhâsa èngghi bhuntenna soko iyâ arèya....
a. poɖhâk
b. padhâ
c. rajhungan
25. Oca' sè tamaso' bhâsa èngghi bhuntenna tèɖung iyâ arèya....
a. Mèyos
b. Alomampa
c. Asarèn

B. Èssè'è ti'-titi' è bâbâ arèya kalabân teppa'!

1. ɖateng bhâsa èngghi bhuntenna _____

2. Èntar bhâsa èngghi bhuntenna _____

3. Ènga' bhâsa èngghi bhuntenna _____

4. Mellè bhâsa èngghi bhuntenna _____

5. Alako bhâsa èngghi bhuntenna _____

6. Ajhâlân bhâsa èngghi bhuntenna _____

7. Nyama bhâsa èngghi bhuntenna _____

8. Amèmpè bhâsa èngghi bhuntenna _____

9. Ghighir bhâsa èngghi bhuntenna _____

10. Nangès bhâsa èngghi bhuntenna _____

C. Jâwâb pètanya è bâbâ arèya kalabân teppa'!

1. Sebbuttaghi oca' mètôrôt kadhâddhyiâna!

2. Jhâjhâl nyarè 2 conto oca' asalsè ta' aobâ ɖâri asalla!

3. Apa sè èmaksod oca' obâ'ân?

4. Apa sè èmaksod oca' asal?

5. Jhâjhâl nyarè 2 contona oca' sè ollè ter-ater!

6. Jhâjhâl nyarè 2 contona oca' sè ollè sessellan!

7. Jhâjhâl nyarè 2 contona oca' sè ollè panotèng!

8. Jhâjhâl nyarè 2 contona oca' sè ètandhukkaghi!

9. Sebbhuttaghi macemma oca' camporan?

10. Jhâjhâl nyarè 2 contona oca' sarojâ!

D. Tebbelli oca' è bâbâ arèya!

- a. ⁹bulân : bulân
- b. amaèn : amaèn
- c. pornama : pornama
- d. dâpa' : dâpa'
- e. bunter : bunter

E. Tolès papadâ bân contona!

conto : bengko =

bengko

1. malem =

2. amaèn =

3. bulân =

4. pornama =

5. bunter =

F. Jhâjhâl karembhâk sakanca'an ka'angghuy tolès papaḍâ bân conto sè kasandhing!

conto

: tanèyan

tanèyan

1. amaèn lajângan

2. ariel amaèn lajângan

3. andre amaèn lajângan

4. amaèn è tanèyan

5. lajângan abârnapotè

6. malem bulan Purnama

7. amaèn cung-acung lèrèngan

8. arè ahad

9. nyonarè alam dhunnya

10. ghâḍḥâng abâsânnâ

11. tangghâl pá bhellâs

12. ná-kaná èn-maènan

13. arè Ahad sakoláan notop

14. bâḍâ sèbâng -tâbangan

Kompetensi Dasar

- 3.5. Mengenal, memahami, dan mengidentifikasi teks buku harian sederhana tentang kegiatan diri sendiri atau anggota keluarga secara lisan dan tulis.
- 4.5. Mengungkapkan teks buku harian sederhana tentang kegiatan diri sendiri atau anggota keluarga secara lisan dan tulis.

Rèngkessan

1

1. Bhâk-tebbhâghân

Bhâk-tebbhâghân èngghi panèka sèttong okara otabâ pan-saponapan okara sè èkoca'aghi otabâ sè ètebbhâkaghi sareng orèng ka orèng laèn sè marlowaghi jâwâbhân. Kaḍhâng okara sè è tebbhâkaghi loco, jhughâ jâwabhâna jhughân loco. Nangèng ètarèma sareng akal. Dhinèng sè mèrengngaghi senneng. Biyasana èlampa'aghi èbâktona padâ ghâng-lagghâng , mènangka dhâddhina panglepor atè.

Conto:

- Ka bârâ' ghâḍhep ka tèmor ghâḍhep apa? Iyâ arèya ghâḍhebbhung.
- Nasè' sakeppel èkarobung ghâlâta apa? Iyâ arèya buwâna salak.
- Sè è adâ' nyaronèn sè è èrèng nabbhu ghenḍhâng , sè è buḍi.
- negghu' peccot, apa? Iyâ arèya ajâm lakè' parappa'na akaronno'.
- Orèng raddhin ta' kennèng sèyom apa? Iyâ arèya Dhâmar.

1

2. Okara Kakanthèn

Okara kakantèn iya arèya okara sè èangghit dâri ca'-oca' sèè antara sètong ka sètongnga akanthè', artèna abhung-sambhung, aghânḍhu' ghuru swara, ghuru sastra, bân ghuru lumaksito. Okara kakantèn rèya biyasana èghuna'aghi bi' orèng acaca otabâ apidato dâlem sèmo. Orèng sè ngèḍingaghi arassa senneng sabâb aghânḍhu' sastra.

- a. Okara kakantèn sè aghânḍhu' ghuru sowara, maksoddhâ iyâ arèya ca'-oca' sètong bân laènna sowarana bâḍâ sè paḍâ. Opama:
 - 1) Tata krama rèya adhât parnata kona. Oca': tata, nata, krama, kona sowarana pada.
 - 2) Mon ta' teppa' kodhu dhuli paènga'. Oca': ta' teppa' – paenga', kodhu, dhuli, sowarana pada.
- b. Okara kakanten sè aghandhu' ghuru sastra. Maksoddhâ iyâ arèya oca' sètong bân laènna dâlem sètong okara jarèya, aropa'aghi oca' sè aksara oḍi'na arontot, opama: a-è-o, ang-eng-ong, ar-er-or bân samacemma, conto:
 - 1) asakola ta' tobâng sakale, dhing ulangan ollè sapolo. Oca' asakola-sakalè-sapolo, sè akanthè' iyâ arèya **la-lè-lo**.
 - 2) Dhing abâ' lapar jha' nyarè nase' è amper, tapè kodhu nyarè è ḍâpor. Oca' lapar-ampèr-ḍâpor sè akanthè' iyâ arèya: **par- pèr- por**
- c. Okara kakantèn sè aghânḍhu' okara lumaksito, maksoddhâ iyâ arèya dâlem sètong okara bâḍâ oca' sè èkoca'aghi otabâ sè ètolès lebbi dâri sakalèan. Conto:
 - 1) Na'-kana' pènter bhâjheng ajhâr, bhâjheng ajhâr terro pènterra. Oca' bhâjheng ajhâr èkoca'aghi ḍukalè.
 - 2) Sakanca'an patang tolong, patang tolong dâlem kabhâghusân. Oca': patang tolong, èkoca'aghi ḍukalè.

Al-Soal

- A. Pasangê tanḍhâ lang-kalèng (X) neng huruf a, b, otabâ c kantos jâwâbhâna bhenḍer!**

Mosèm Ojhân

Samalem bhentèng ojhân
dherres
Kèlap salang papèyar, salèng
sambit
Angènna sala'bung
Bânnya' kajuwân sempal bâdâ
kèya sè robbhu
Bâjâ para' sèyang bânjir ḍâteng
Orèng rammè aorak " bânjir.....
bânjir "
Mèlana ka'bhungka'an sè bâḍâ è
ghunung kodhu èjâgâ
Bân ajjhâ' sampe' arosak bu-
tombuwân è ghunong, apa polè
ghunong sampè' ghunḍul.

1. Bhul ombhul bâca'an è attas iyâ arèya
 - a. mosèm ojhân
 - b. mosèm onḍem
 - c. mosèm nèmor
2. Monyèna kèlap nambhâra' salèng
 - a. pajhendhur
 - b. papèyar
 - c. sala'bung
3. Onḍem petteng calemodhân tanḍhâna para'
 - a. terranga
 - b. malemma
 - c. ojhâna
4. Mon mosèm ojhân sè pèra' orèng
 - a. tanè
 - b. dhâghâng
 - c. majâng
5. Sopajhââ ta' sèggut bânjir bhu-
tombuwân è ghunong kodhu è
....
 - a. rosak
 - b. jâgâ
 - c. ètebbhâi

6. POSYANDU lalampa'an kasèhadhân sè bâdâ è
 - a. kacamatan
 - b. kampong/dhisa
 - c. kabhupatèn
7. Tabhâligghâ nambhâra' iyâ arèya
 - a. nèmor
 - b. ojhan
 - c. tèra'an
8. Na'kana' sè mandî sabbhân arè, bhâdhâna tantona
 - a. sakè'an
 - b. sèhat
 - c. kowat
9. Sennèn, Selasa, Rebbhu, arèya nyamana
 - a. arè
 - b. bulan
 - c. taon
10. Sopajâ aman dâri bânjir kodhu
 - a. mowang sarka sakarebbhâ
 - b. selloghân pabhersè
 - c. lapor dâ' pa' lurah
11. Tarètân lakè' dâri eppa' èsambhât/ èolok
 - a. paman
 - b. kaka'
 - c. bhibbhi'
12. Kalambhi sè kotor kodhu è
 - a. sabâ'
 - b. sassa
 - c. torot
13. Emba songkan padhâ'ârân kodhu è bhâkta ka
 - a. Roma Sake'
 - b. Posyandhu
 - c. sakola'an
14. Bhâsaèpon sake', iyâ arèya
 - a. bârâs
 - b. songkan
 - c. lempo
15. Sè kodhu ajâgâ bhersèna kellas sabbân arèna iyâ arèya
 - a. Pa' klèbun
 - b. ghuru
 - c. rèd-morèd
16. Asikat ghigghi kodhuna sabbhân
 - a. arê
 - b. marè ngakan
 - c. malem

17. Mengka, artèna

- a. sengka
- b. ènga'
- c. lekkas ngartè

18. Samènggu bâdâ

- a. 6 arè
- b. 8 arè
- c. 7 arè

19. Mandi bhâsa èngghi bhuntenna

- a. èsèram
- b. asèram
- c. èsèramê

20. Tanèyan sè rombu èsapowè ngangghuy po-sapo

- a. lèntè
- b. rakara
- c. ompay

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 21 kantos 25.

Ramana Ali Dhâddhi Ghuru

Ramana Ali asmana Pak Raji.

Pak Raji dhâddhi ghuru.

Pak Raji ngajhâr neng SDN Tlonto

Rajâ.

Sabbhân arè Pak Raji mangkat ngajhâr.

Molaè pokol 07.00 sampè' pokol 12.30.

Mon Arè Ahad notop.

21. Nyamana ramana Ali

- a. Pak Raji
- b. Pak Ramli
- c. Pak Romi

22. Ramana Ali dhâddhi

- a. pongghâbâ
- b. ghuru
- c. kalèbun

23. Ramana Ali sè ngajhâr molaè pokol

- a. 07.30
- b. 06.30
- c. 07.00

24. Pak Raji ngajhâr neng

- a. SD
- b. SDN Tlonto Rajâ
- c. SMP

25. Ramana Ali sè ta' ngajhâr arè

- a. Juma'at
- b. Satto
- c. Ahad

B. Èssè'è ti'titi' kalabân nyarè artèna ca'- oca'sè malarat è bâbâ rèya!

1. kasta artèna iyâ arèya _____
2. abhâjâng artèna iyâ arèya _____
3. abhersèyan artèna iyâ arèya _____
4. nèngghu artèna iyâ arèya _____
5. mangkat artèna iyâ arèya _____
6. abhânto artèna iyâ arèya _____
7. rokon artèna iyâ arèya _____
8. cakang artèna iyâ arèya _____
9. jhunng-rojhung artèna iyâ arèya _____
10. sabhâlâ'ân artèna iyâ arèya _____

C. Jâwâb pètanya è bâbâ arèya adhâsar bâca'an kalabân teppa'!

Mangkat Asakola

Bâkto pokol 04.00 Ali jhâghâ.

Bâkto pokol 04.15 Ali mandî.

Bâkto pokol 04.30 Ali asholat Sobbhu.

Bâkto pokol 04.45 Ali abhersèyan katèḍunganna.

Bâkto pokol 05.00 Ali nèngghu buku sè èkèbâ'â ka sakola'an.

Bâkto pokol 05.30 Ali asarabhân.

Bâkto pokol 06.00 Ali mangkat asakola.

Bâkto pokol 07.00 Ali maso' sakola'anna.

Bâkto pokol 12.00 Ali molè ḍâri sakola'anna.

Bâkto pokol 13.00 Ali istirahat.

Bâkto pokol 16.00 Ali amaèn sakanca'an.

Bâca'an è attas aèssè bhâb sè èkalakowa Ali, molaè jhâghâ tèḍung sampè' mangkat asakola. Kalakowanna Ali jârèya bisa èsebbhut lalakon rè- sa'arè bân biyasana èsebbhut "Buku Harian" otabâ catheddhân sè aèsse kadhâddhiyân rè- sa'arè.

1. Apa bhul- ombhullâ bâca'an è attas?

2. Sapa sè ècarèta'aghi neng bâca'an è attas?

3. Pokol bârâmpa Ali jhâghâ tèḍung?

4. Pokol bârâmpa Ali abhersèyan katèḍungan?

5. Pokol bârâmpa Ali mangkat asakola?

6. Apa sè èmaksod "Buku Harian"?

7. Pokol bârâmpa sakola'anna Ali maso'?

8. Pokol bârâmpa Ali molè ḍâri sakola'anna?

9. Pokol bârâmpa Ali istirahat?

10. Pokol bârâmpa Ali amaèn bân kancana?

E. Bâca patètè bhâsa èngghi bhunten è bâbâ arèya!

No	Macemma oca'	Bhâsa Èngghi Bhunten
1	Bhântal/ Ghuling	Jhâng Sèra
2	Sapo'	Kemmol
3	Katèḍungan	Pasarènan
4	Saptanang	Saplathe
5	Pèssè	Obâng
6	Mellè	Ngobângè, monḍhut
7	Nangès	Molar
8	Sèngko' ngoca'	Kaulâ mator
9	Sampèyan ngoca'	Sampèyan aḍhâbu
10	Sèngko' sakè', rama sakè'	Kaulâ anglo, rama songkan

F. Salèn okara è bâbâ rèya kalabân aghuna'aghi bhâsa èngghi bhunten!

a. Sèngko' tètung è kamar.

b. Alè nangès mènta bhântal.

c. Bapa' sakè' tabu'.

d. Sèngko' sakè' cèthak.

e. Andi mènta pèssè.

f. Embu' mellè sapo'.

g. Katèḍunganna bâḍâ bhântalla.

h. Bapa' mellè saptanang.

i. Sèngko' ngoca' mellèya saptanang.

j. Sampèyan ngoca' mellèya katèḍungan.

G. Jâwâb èssè'è ti'-titi' è bâbâ arèya kalabân oca' sè sorop neng bâca'an
" Bhâb è Sakola'an"!

È Sakola'an

Sakola'anna Maryam ta' jhâu dâri bengkona
 Mangkat asakola abhâreng Sulima
 Maryam kellas ðuwâ', Sulima kellas sèttong
 Sakola'an kennengnganna na'-kana' ajhâr
 Ajhâr maca, ajhâr nolès bân ajhâr ngètong
 Sè ngajhâri iyâ arèya ghuru
 Ghuru lakè' èsambhât bapa'
 Ghuru binè' èsambhât èbhu
 Bâdâ kèya na'-kana' sè ajhâr madrasah otabâ è langghâr
 Ghuru lakè' è madrasah èsambhât Ustad
 Ghuru binè' sè bâdâ è langghâr èsambhât Ustadzah

1. Bhul-ombhul bâca'an è attas iyâ arèya _____ .
2. Sakola'an kennengnganna na'-kana' _____ .
3. Maryam kellas _____ .
4. Sulima kellas _____ .
5. Ghuru lakè' sè ngajhâr è sakola'an èsebbhut _____ .
6. Ghuru Binè' sè ngajhâr è sakola'an èsebbhut _____ .
7. Ghuru lakè' sè ngajhâr è madrasah otabâ è langghâr èsebbhut _____ .
8. Ghuru binè' sè ngajhâr è madrasah otabâ è langghâr èsebbhut _____ .
9. È sakola'an na'-kana' ajhâr _____ .
10. Salaèn na'-kana' ajhâr è sakola'an, jhughânan ajhâr neng _____ .

H. Tèrowè tolès pabhâghus papaḍâ bân contona!

Conto : Bhuk Nida ngobângè tellor

1. Èbhu mèyos ka Mekkasân

2. Dhâlemma aghung è dhisa Pasean.

3. Rama ngaghem pangoladhân.

4. Rasoghânnâ Nom Satuni anyar.

5. Èbhu ngaghem sampèr.

2

Kompetensi Dasar

- 3.6 Mengenal dan memahami teks permintaan maaf dan sikap hidup rukun di lingkungan keluarga dan teman secara lisan dan tulis.
- 4.6 Memeragakan teks permintaan maaf dan sikap hidup rukun di lingkungan keluarga dan teman secara lisan dan tulis

Rèngkessan

1

1. Saloka

Parèbhâsan, èbhârât bân saloka aropa'aghi okara sè para' paḍâ'â, iyâ arèya paḍâ aghânḍhu' parsemmon. Saloka rèya mènangka ḍhâbuna orèng pènter, otabâ ḍhâbuna ulama', sè kalamon ètalèktèghi aghânḍhu' bâburughân sè ongghu-ongghu è èstowaghi, conto:

- Manossa rèya coma dhârma, artèna manossa coma sakadhâr èhtèyar sè nantowaghi sè kobâsa.
- Mon embi' ghi' embi' kèya. Artèna bâtegghâ na'-kana' bâḍâ sè noron ḍâri rèng towana otabâ bângatowana

2. Parlambhâng

Parlambhâng iyâ arèya sèttong bhârâng sè èsabâ' è sèttong kennengan otabâ partèngkan, mènangka tatengnger otabâ tanḍhâ. Bhârang sè èsabâ' otabâ partèngkan jârèya bâḍâ ma'nana. Orèng sè nangalè otabâ tao ḍâ' bâḍâna

bhârang, otabâ partèngkan jârèya ngartè dâ' sè èkamaksod otabâ sè èkakarep, conto:

- **Bin-sabin**

Bin-sabin iyâ arèya, tacer sè èpasang dâr-gâlândir, aropa kalaras otabâ konco'na jhânor, ètacce'aghi neng tabun otabâ è pèngghir lorong, mak-soddhâ jhâ' rebbhâ sè èpèngghir lorong jârèya sapa'a bhâi ta' ollè ngarè' kajhâbhâna orèng sè masang tacer.

- **Pangrenget**

Kalamon mènra parabân jhâjhâna ètoro'è gheddhâng susu, jârèya aghânḍhu' ma'na kasusu. Artèna ta' abit polè bâḍâ karep èpakamponga.

3. **Oca' Sarojâ**

Oca' sarojâ iyâ èya oca' camporan sè ca'-oca'na sèttong bân sèttonga paḍâ artèna anḍi' artè lebbi dâri samastèna. Oca' sarojâ rèya bânnya' èghuna'aghi ḍâlem sastra Madhurâ sabâb aghânḍhu' okara kakantèn sè èḍinganna èndhâ, conto:

- Lara lapa
- Malang mèghung
- Tenḍhâk tanḍhuk

4. **Oca' Camporan sè Alalabânan**

Oca' camporan sè alalabânan iyâ arèya oca' camporan sè anḍi' artè tabhâlik. Oca' rèya bânnya' kèya èangghuy neng sastra Madhurâ sabâb aghânḍhu' sastra sè èḍinganna èndhâ, conto:

- Ondhur - ḍâteng
- Tolak - bâli
- Sorot – sandher

Al-Soal

- A. Pasangê tanḍhâ lang-kalèng (X) neng huruf a, b, otaba C mongghu jâwâbhân sê palèng bhenḍer!**

Amaèn Lajângan

È bâkto sorop arè, bâ'dâ Ashar Bânya' na' kana' amaèn lajângan è tegghâl. Sè amaèn bâḍâ Ariel, Andi, Bayu, bân Danu. Danu amaèn lajângan sambî nget-nengnget sakanca'an. Lajânganna Danu merrè ka anḍi'na Bayu. Lajânganna Bayu pegghâ'. Danu mènta saporâ ka Bayu.

"Saporana, Yu! Sèngko' ta' nengnget." ca'na Danu.

"Yâ, ta' rapa, maju amaèn pole."

"Sèngko' ghi' mellèya lajângan polè."

1. Na'-kana' amaèn lajângan è
 - a. talon
 - b. lon-alon
 - c. tegghâl
2. Na'-kana' sè amaèn lajângan, èbâkto

a. ghu-lagghu

b. para' sèyang

c. bâ'dâ Ashar

3. Sè mapegghâ' lajânganna Bayu

....

a. Ali

b. Andi

c. Danu

4. Contona oca' sè mènta saporâ, akantha ...

a. Saporana, yâ!

b. Maju amaèn pole.

c. Yâ, ta' rapa.

5. Dila bhunga polana ongghâ terros pangajhina.

Papaḍânna oca' "bhunga" iyâ arèya

....

a. kombhirâ

b. tako'

c. sossa

6. Aisyah bân Fatim paḍâ ce' ... polana èyajhâ' nengghu mèn-rammèn.

- a. sossana
- b. pèragghâ
- c. ghimenngga

7. Sakanca'an ta' ollè atokaran.

Mon ètolès tegak bersambung, akantha ...

- a. *Sakanca'an ta' ollè atokaran*
- b. *sakanca'an ta' ollè Atokaran*
- c. *Sakanca'an ta' ollè Atokaran*

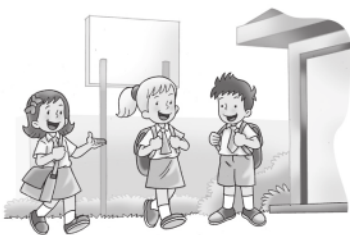
8. Sè wajib ajâgâ kabersèyan è sakola'an, kodhuna

- a. sakabbhina rèd-morèd
- b. sakabbhina orèng towa
- c. sakabbhina masyarakat

9. Orèng tanè mon namen paḍi è bâkto

- a. nèmor
- b. nambhârâ'
- c. angèn tèmor

10.

Ghambhâr è attas carètana, mangkat

- a. amaèna
- b. asakola'a
- c. akarnavalla

11. Tanḍhâ tanya èangghuy kalamon

- a. kasambu'
- b. atanya
- c. marènta

12. È bâkto 17 Agustusân. Bâḍâ adduwan gerak jalan.

Sènoror' morèd sakola'an ḍâri SD sampè' SMA.

Atika èpèlè noror' gerak jalan so ghuruna.

Atika èpadhâddhi katowa.

Mètorot carèta è attas sènoror' morèd sakola'an ḍâri

- a. SD
- b. SMA
- c. SD - SMA

13. Satèya malem Rebbhu, bâri' malem

- a. Sennèn
- b. Salasa
- c. Jum'at

14. Ana' sèttong taḍâ' polè, èsambhât ana'

- a. nongghâl
- b. bungso
- c. sarèyang

Bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 15 kantos 17.

Nyapot Kanca Sakè'

È sèttong bâkto bâḍâ sala sèttong morèd sè ta' maso' asakola sabâb ècapo' panyake'. Ghuru bân kancana arassa nèser ḍâ' kancana sè sakè' jârèya. Bâḍâ sèttong kanca sè nyongjhung tanang ngajhâ' nyapot. Jarèya ghuru pas matabâr ḍâ' sakabbhina morèd. Rèd-morèd rampa sè nyapodhâ kancana. Sakabbhina morèd paḍâ asanat nyapodhâ kabbhi. Ghuru pas aḍhâbu jârèya tèngka pola sè teppa' bân beccè'na. Mon bâḍâ kanca, tatanggha, famili, sè sake', kodhu noro' nyandhâng sossa. Dhuli nyapot ka'angghuy nyambhung ḍu'a mandhâr dhuliyâ èpabâres asareng Allo SWT.

15. Sè sake' jârèya

- a. ghuru
- b. morèd
- c. kapala sakolah

16. Nyapot kanca sè sakè' mènangka conto kalakowân

- a. sè bhâghus
- b. sè sala
- c. sè kalèro

17. Sè ngajhâk nyapot kanca sè sakè'

- a. ghuru
- b. morèd
- c. ghuru bân morèd

18. Ka orèng towa kodhu

- a. bângal
- b. lècèk
- c. ngormat

19. Un-ḍâunan kabânnya'an abârna

- a. potè
- b. bhiru
- c. celleng

20. Jhâgung ètamen è

- a. tegghâl
- b. lèkè
- c. songay

21. Mosèm ojhân ènyamaè mosèm

- a. kerrèng
- b. nèmor
- c. nambhârâ'

Ghâmbhâr è attas èsebbhut

- A. mejâ
- B. korsè
- C. lomarè

22. Calanana bâdâ èlomarè.

Oca' è attas salèn dâ' tolèsân "tegak bersambung"

- a. Calanana bada e lomare
- b. calanana Bada e lomare
- c. calanana bada e lomare

24. Lantaran ojhân terros sabbhân arè, kabâdâ'ân

- A. kotor
- B. taḍâ' aèng
- C. bânjir

23.

25. Blâ mosèm nambhârâ' bânnya' orèng tanè aghârâp

- a. romana
- b. sabâna
- c. songayya

B. Èssè'è ti'-titi' èbâbâ arèya kalabân jâwâbhân sè bhenḍer !

1. Papaḍânna oca' *jhârna* iyâ arèya _____

2. Pateppa' okara è bâbâ rèya, ngangguy tolèsan "tegak bersambung".

Buku – arèya – Madhurâ – bhâsa.

3. Mon maca è kennengngan sè ta' terrang marosak ka _____

4. Mon nèngghu mèn-rammèn bâđâ dèrmolenna.
Dermolen rèya patot ètompà' sambì _____

5. Samalem bhenteng ojhân dhèrres.
Kèlap salèng papèyar, angènna sala'bung.
Bânnya' kajuwân _____

Bâđâ kèya sè robbu.
6. Tanđhâ sè aropa parènta otabâ parappa'na kasambu' èsebbhut tanđhâ _____

7. Tabhâligghâ oca' bungso iyâ arèya _____

8. Sabbhân taon neng bulân Agustus è kottha đinna' èbâđâ'aghi karnaval. Sènorô' karnaval jarèya morèđ đâri sakola'an TK sampè' sakola'an SLTA. Bâđâ kèya sè đâri dhisa.
È kottha èbâđâ'aghi karnaval sabbhân taon neng bulân _____

9. Tatèngghun sè bâđâ è pangghung.
Bâđâ musik bân sè anyanyè otabâ asingen.
Sè nèngghu sambì atangdhâng.
Carèta è attas è sèbbhut _____

10. Okara è bâbâ rèya salèn đâ' tolèsan *tegak bersambung!*
Na-kana' senneng nompa' đermolen.

C. Jâwâb pètanya è bâbâ arèya kalabân teppa'!

Singenna Hotijah bân kancana akantha è bâbâ rèya:

1

PAJJHÂR LAGGHU

Pajjhâr lagghu arèna pon nyonara
 Bapa' tanè sè tèḍung pon jhâghâ'â
 Ngala' arè' so lanḍu' tor capèngnga
 Ajhâlânnaghi sarat kawâjibhân
 Atatamen mabânnya' hasèl bhumèna
 Mama'mor naghârâna bân bhângsana

1. È bâkto apa Hotijah asingen?

2. Ḍâ' ramma kabâḍâ'âna bulân è bâkto pajjhâr lagghu?

3. Ḍâ' ramma tèra'na bulân pornama è bâkto jârèya?

4. È ḍimma Hotijah bân lè'-alè'na amèn?

5. Alè'na Hotijah bân kancana amaèn apa?

6. Apa sè èkamaèn Hotijah bân kancana?

7. È bâkto pajjhâr lagghu kabâđâ'ân arèampon?

8. Atatamen ka'angghuy mabânnya' ponapa?

9. Apa bhul-ombhul bâca'an è attas?

10. Jhâjhâl aghâbây sèttong contoh okara kalabân aghuna'aghi oca' "atatamen"?

D. Pasangê tanđhâ chek (✓) neng kolom sè kasandhing!

NO.	Lalakon	Sè bhâghus	Mènta sapura
1.	La-nyala đâ' sakanca'an		
2.	Nolongè abhersèyan katèđungan		
3.	Ajâgâ alè' amaèn		
4.	Salaman đâ' ka ghuru		
5.	Atokaran sakanca'an		
6.	A pamèddhân đâ' ka orèng towa		
7.	Ca-nganca alè'		
8.	Patang tolong sakanca'an		
9.	Amaèn ta'rocè		
10.	Ta' tao neppa bâkto ujiyân		

E. Sarè 9 ca'- oca' è bâbâ arèya sè aghânḍhu' conto oḍi' rokon è roma bisa ka èrèng otabâ toron!

b	n	m	h	y	t	i	u	s	s	a	e	d
r	e	t	i	t	n	m	h	m	n	k	r	i
g	p	a	j	a'	g	â	a	l	è	s	i	k
h	e	w	y	a	t	i	u	s	s	a	a	d
u	p	t	u	t	t	i	u	s	s	a	j	d
i	a	f	h	o	y	u	a	a	h	â	h	y
k	m	h	y	k	n	m	b	b	n	k	â	i
l	è	t	i	a	s	s	e	h	d	h	r	l
w	d	e	f	r	t	f	r	e	b	h	ḍ	n
s	h	r	f	t	i	u	r	r	a	e	â'	k
d	â	e	p		t	i	u	r	s	a	k	d
c	n	y	a	p	o	r	a	i'	m	j	a	m
b	n	n	t	i	n	o	n	n	j	a	k	j
n	m	m	a	n	m	h	m	g	k ⁶	s	a'	k
m	j	j	n	m	j	a	j	e	k ⁶	a	k	k
j	k ⁶	k	g	j	k	b	k	n	l	p	k	l
k ⁶	k	k	t	k	k	h	k	j	m	o	l	m
k	l	l	o	k	l	e	l	h	n	w	m	n
l	m	m	l	l	m	r	n	â	v	a	n	v
m	n	n	o	m	n	s	m	m	w	n	v	w
n	v	v	n	n	v	è	j	n	h	n	w	h
v	w	w	g	v	w	y	k	v	g	i	h	j
w	h	h	l	w	h	a	k	w	r	y	l	k
h	e	n	o	l	o	n	g	è	è	b	u	p

F. Sarè Tabâligghâ ca'-oca' è bâbâ arèya!

1. tèmor	X	_____	11. lanjhang	X	_____
2. sakè'	X	_____	12. soghi	X	_____
3. lempo	X	_____	13. jhâu	X	_____
4. towa	X	_____	14. bungkol	X	_____
5. têngghi	X	_____	15. berrâ'	X	_____
6. bhersè	X	_____	16. lemmes	X	_____
7. bhuḍhu	X	_____	17. mangkat	X	_____
8. lakè'	X	_____	18. ongghâ	X	_____
9. Lèbâr	X	_____	19. alos	X	_____
10. Malarat	X	_____	20. ⁸ matè	X	_____

G. Artè'è ca'- oca'sè malarat è bâbâ rèya!

1. bâ'dâ Ashar artèna _____ .
2. tegghâl artèna _____ .
3. nget-nengnget artèna _____ .
4. pegghâ' artèna _____ .
5. ta' sangajâ artèna _____ .
6. nèspe artèna _____ .
7. pèrak artèna _____ .
8. bhâjrrâ artèna _____ .
9. ghutong rojhung artèna _____ .
10. akor artèna _____ .

H. Jâwâb pètanya è bâbâ rèya !

Samsul bân Komar Amain Lèker

Arè Ahad Samsul amain lèker.
 Langngè' sèrdâng tađâ' onđem.
 Arèna asonar tèra'.
 Ca-kancana Samsul bânnya'.
 Sè amaèn pađâ pèrak.
 Komar labu tabhentor ka Samsul.
 Sokona Komar loka merrè ka bâlikèr.
 Samsul mènta saporâ polana ta' ètengnget.
 Komar bân Samsul patang saporâ.
 Komar bân Samsul pađâ saporâ'an.
 Andra, Karim bân ca-kancana pađâ akor.

1. Arè apa Samsul bân Komar sè amaèn tembhung?

2. Sapa sè labu?

3. Arapa Komar mè' labu?

4. Sapa sè mènta saporâ ka Komar?

5. Bârâmma Samsul bân Komar saellana Samsul mènta saporâ?

Kompetensi Dasar

- 3.7. ⁵ Mengenal dan memahami teks tembang dolanan/laghu èn-maènan
4.7. Melagukan tembang dolanan/laghu èn-maènan

Rèngkessan

È pangajhârân sè tapongkor ella èterrangngaghi bhâb bârâmma carana sopajâ ngartè èssèna laghu èn-maènan. Sopajâ bâ'na kabbhi ènga' polè è bâbâ arèya èjhârbhâ'aghiyâ polè.

Bhing ana', paḍina ella ètebbâng

Bhing ana', bâḍâ kèya sè èrabâs

Bhing ana', bengkona tamennè kembhâng

Bhing ana', sopajâ perna sè ngabâs

Èssèna laghu èn-maènan kapprana aèssè bâburughân becce'. Bâḍâ kèya sè aghânḍhu' bhâk-tebbhâgghân.

Laghu èn-maènan è attas aèssè bhâb:

Arabât bengko sopajâ perna tor lèbur èyabâs kalabân ètamennè kembhâng.

**A. Lèngkerrè horop a, b, otabâ c mènangka jâwâbhân sè palèng
bhender dâri pètanya è bâbâ arèya!**

Sanima atatamen bhâng-kembhângan

Atatamen bhâng-kembhângan

èkebbhunna

Sè ètamen amanca bârna

Bâdâ tamenan kembhâng cempaka

Bađâ tamennan kembhâng malathè

Bâdâ tamennan kembhâng mawar bân

salaènna

Èbuđina bengkona, Sanima mèyara

kèbân

Kèbân sè èpèyara ètèk bân ajâm

Ètègghâ po-lempo, bâdâ sè abudu'ân

ajâmma bâdâ sè atelloran,

bâdâ kèya sè abudu'ân.

Sanima ajhuwâl ètèk bân tellorra ajâm

ka pasar.

1. Laghu èn-maènan biyasana
èkamaèn èbâkto

a. amaèn

b. lagghâng

c. laot

2. Laghu èn-maènan kapprana

èlaghuwâghi otabâ èkèjhungngaghi

è bâkto bulân

a. pornama

b. ghârrâ'â

c. saparo

3. Maca laghu èn-maènan kodhu

aghuna'aghi sowara sè

a. laonan

b. santa'

c. ranyèng

4. Maca nyarèng iyâ arèya maca

sèttong bâca'an ngangghuy sowara

sè

a. santa'

b. laonan

c. nyarèng

5. Orèng sè maca nyarèng sowarana
kodhu lanto tor

- a. ranyèng
- b. santa'
- c. jhârna'

6. Bhing ana', ka pasar mèllèya
terrong

Bhing ana', lè-ollèna cè' bânnya'na
Bhing ana', tamennè bhungka sè
naong

Bhing ana', sopajâ bengkona

Ti'-titi' è attas sè sorop iyâ arèya
....

- a. rampa'
- b. perna
- c. enḍhâ

7. Èssèna laghu èn-maènan kapprana
aèsse

- a. pètanya
- b. pantun
- c. bâburughân beccè'

8. Ping Pilu', dhâghing olor palèng
powa

Ping pilu', rang-rang ongghu ra'-
ora'na

Ping Pilu', soka' norot orèng towa

Ping Pilu', bhâghus têngka

Ti'-titi' è attas sè sorop iyâ arèya
....

- a. ètolè
- b. aoca'na
- c. ètolès

9. Laghu èn-maènan èsebbhut kèya
....

- a. nyanyèyan
- b. kèjhung
- c. sowara

10. Artèna oca' ngabâs iyâ arèya

- a. alèrè'
- b. ngorno'
- c. ajhelling

***Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an
ka'angghuy ajâwâb soal nomer
11 kantos 20.***

Bulân ghetton ngabâs bhumè sè cè'
ngèḍḍhâna sampè' ta' aghuliyân.

Bulân ahèrra ajhâghâi Bhumè.

"Bhumè arapa bâ'na ma' tèḍung? Mara
Jhâghâ!" ca'na Bulân.

Bhumè mella', dhibi'na ngabâs ka

Bulân.

"Arapa bâ'na ma' ajhâghâi sêngko?"
ca'na Bhumè atanya.

"Bâ'na la abit sè tèdûng, Mara satèya
jhâghâ!" ca'na Bulân.

Bulân bân Bhumè ḍhep-aḍḍhebbhân.

"Bâ'na ta' ollè neng-enneng, Bhumè,
nèsèr ka mahlok sè bâḍâ neng bhâd-
hânnâ bâ'na. "Dhina torot, sakabbhina
mahlok rowa dhujân arosak sêngko',
manossa lakona ghun mogher ka'-
bhungka'an, mowang burombu bân-
sarombân!" ca'na Bhumè.

Bhumè acora' pegghel, Bulân ngoddhi
ngalem atèna.

"Bâ'na kodhu pasabbhâr, ḍâ'remma
mon bâ'na bân sêngko' nemmowè
arè?" ca'na Bulân ngajhâk Bhumè. "Iyâ
maju" ca'na Bhumè.

Bulân bân bhumè salèng atemmo bân
arè. Arè ngabâs bhumè bân bulân
acora' pegghel bân bâḍâ sè èkapekkèr.

"Arapa bâ'na ma' acora' lemmes,
Bhumè?" ca'na Arè atanya.

"Sêngko' pegghel, sabbhân arè tang
bhâdhân èrosak bí manossa," ca'na
Bhumè ajâwâb.

11. Bulân ghetton ngabâs

- a. bintang
- b. onḍem
- c. bhumè

12. Ahèrra bulân ajhâghâi

- a. bhumè
- b. bintang
- c. langngè'

13. Bhumè mella', dhibi'na ngabâs ka
....

- a. bintang
- b. bulân
- c. mata arè

14. Arapa sabâbbhâ bhumè mè' neng-
enneng

- a. sabâb sakabbhina mahlok rowa
dhujân arosak sêngko'
- b. sabâb sêngko' lessò
- c. sabâb langngè' atosak sêngko'

15. Arè ngabâs bhumè bân bulân acora'
....

- a. pegghel
- b. ta' sabbhâr
- c. kèr-pèkkèran

16. Saparo bhumè katon petteng,

arapa sabâbbhâ

- a. polana bhumè ta' aghuli
- b. pola bintang ta' tèra'
- c. polana bulân ta' tèra'

17. Bhumè katon ghimeng, sabâb ngabâs

- a. bulân bân ngabâs arè
- b. langngè'
- c. bhumè

18. Bhumè ahèrra ngalèlèngè Arè.

Saellana jârèya

- a. ojhan toron
- b. robâna la katon bhunga
- c. arè pèrak

19. Bhumè apessennan, ca' èpon ...

- a. Terro manossa bân mahlok laènna noro' semangat ènga' sèngko'!
- b. Bulân bân aèng ojhan pèra'.
- c. Sengko' ngabâ robâna bâ'na ella seggher.

20. Mon dâ' iya bâ'na kodhu apoter polè ngalènglèngè arè, ca'na

- a. bhumè
- b. bulân
- c. langngè'

Teks bâca'an è bâbâ arèya bâca'an ka'angghuy ajâwâb soal nomer 21 kantos 25.

Bulân ghetton ngabâs bhumè sè cè' ngèḍḍhâna sampè' ta' aghuliyân.

Bulân ahèrra ajhâghâi Bhumè.

"Bhumè arapa bâ'na ma' tètung? Mara Jhâghâ!" ca'na Bulân.

Bhumè mella', dhibi'na ngabâs ka Bulân.

"Arapa bâ'na ma' ajhâghâi sèngko'?" ca'na Bhumè atanya.

"Bâ'na la abit sè tètung, Mara satèya jhâghâ!" ca'na Bulân.

Bulân bân Bhumè ḍhep-aḍḍhebbhân.

"Bâ'na ta' ollè neng-enneng, Bhumè, nèser ka mahlok sè bâḍâ neng bhâd-hânna bâ'na. "Dhina torot, sakabbhina mahlok rowa dhujân arosak sèngko', manossa lakona ghun mogher ka'-bhungka'an, mowang burombu bân-sarombân!" ca'na Bhumè.

21. Bulân ghetton ngabâs

- a. langngè'
- b. bhumè
- c. onḍem

22. Bulân akhèrra ajhâghâi

- a. bhumè

b. langngè'

c. onðem

b. è aḍâ'na

c. è attassa

23. Bhumè mella' dhibi'na ngabâs ka

....

a. arè

b. langngè'

c. bulân

24. Bâ'na ta' ollè neng-enneng, Bhumè,
nèsèr ka mahlok sè bâḍâ neng

a. bhâdhâna

25. Sakabbhina mahlok rowa dhujân

arosak sèngko', manossa lakona

ghun mogher ka'-bhungka'an bân

....

a. matè'è ka'-bhungka'an

b. mowang burombu bânsarombân

c. arosa' bhumè

B. Jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân jhârna'!

1. Ping Pilu', kaju nangka kaju sokon

Ping pilu', najhâ' sapè atongaran

Ping Pilu', maju kanca maju rokon

Ping Pilu', ajjhâ' sampè' atokaran

Laghu èn-maènan è attas acarèta bhâb apa?

2. Bhing ana', lanjhang pandâ' tolang roso'

Bhing ana', lem ḍâḍâna bâḍâ atè

Bhing ana', bhâjâng wâjib kalabân hoso'

Bhing ana',

Apa terrossanna laghu èn-maènan è attas ?

3. Bhing ana', ka pasar mèllèya terrong
Bhing ana', lè-ollèna cè' bânnya'na
Bhing ana', tamennè bhungka sè naong
Bhing ana', sopajâ bengkona perna.

a. Jhâjhâl sarè oca' sè malarat neng laghu èn-maènan è attas!

a) _____

b) _____

c) _____

b. Sapa sè atatamen?

c. Sanima atatamen è ñimma?

a) Apa sè è tamen Sanima?

b) È ñimma Sanima mèyara kèbân?

c) Kèbân apa bhâi sè èpèyara Sanima?

d) Dâ' râmna carana alaghuwaghi laghu èn-maènan?

C. Èssè'è ti'-titi' è bâbâ arèya kalabân teppa'!

Obu' paḍâ Terro Mandiyâ

Ojhân toron molaè gu-lagghu, Aldi sè ghi' ta' mandì ngabâs aèng ojhân ḍâri ḍâlem cenḍèlana romana.

Èbhu ngoladhi Aldi bân nyemma'è.

"Bâ'na ghi' ta' mandì, yâ?" Èbhu atanya.

Aldi atolè, "bhunten, Bhu."

"Mara dhuli mandì," ca'na Ibu.

"Ḍâgghi'ân èngghi," jâwâbbhâ Aldi.

"Mon bâ'na ta' mandì satèya, bâ'na bhâkal sengkâ mandì sampè' bheḍḍhuk," ca'na Èbhu.

"Èngghi, kaulâ mandiyâ samangkèn, Bhu," ca'na Aldi.

Èbhuna sem-mèsem.

Aldi ngèba anḍok ka jeḍḍing, tapè ta' abit, abâ'na kalowar polè pas dhuli maso' ka kamarra.

Sakejjhâ' agghi', Aldi ella asalèn kalambhi. Èbhuna èntar ka Aldi.

"Bâ'na la marè mandì?" ca'na Èbhuna atanya.

"Lastarè," jâwâb Aldi.

"Obu'na bâ'na kerrèng, ta' èbeccaè, yâ?" ca'na Èbhu atanya.

"Bhunten, kaulâ ta' lèbur atolo," ca'na Aldi.

"Arapa?" ca'na Èbhuna.

"Cèllep," jâwâb Aldi.

Sorop arè, arè ghi' maanga' bhâdhân sè cèllep polana toron ojhân. Aldi makalowar sapèḍa ḍâri romana. Èbhuna kalowar ngabâs Aldi. "Bâ'na ta' ollè asapèḍa'an mon ghi' ta' mandì," ca'na Èbhuna. "èngghi, kaulâ mandiyâ ḍhimèn, Èbhu" ca'na Aldi.

1. Ojhân toron molaè _____
2. Aldi ngèba anḍok ka jeḍḍing ka'angghuy _____
3. saellana mandìAldialako _____

4. èbhunamè' marèksa cèthagghâ Aldi sabâb _____
5. Samarèna mandî Aldi asalèn _____
6. Bhâdhâna Aldi cellep polana toron _____
7. Aldi makalowar sapèdâ dâri _____
8. Aldi mandî ta' lèbur atolo sabâb _____
9. Aldi ta' ollè asapèdâ'an mon ghi' ta' _____
10. Oca' lalabâna cellep iyâ arèya _____

D. Pèlè ca'-oca' sè kasandhing akor sareng jâwâbhâna!

1. Kaulâ _____ dâ' dhâlemma ghuru.
2. Eppa' ghi' bhuru _____ ka kantor.
3. Embu' _____ sorat kabhâr.
4. Anom _____ dâri Sorbhâjâ.
5. Alè' _____ tajhin ètem.

E. Èssè'è ti'-titi' rèya kalabân oca' sè sorop!

1. Pasarèyan Ronggosukowati bâdâ è Kabupatèn _____
2. Apoy dhângka bâdâ è Kabupatèn _____
3. Jhâjhân kocor èkaghâbây dâri _____
4. Jhâjhân naghâsarè abâi' _____
5. Neng bâca'an/ghâncaran, tandhâ bâca ambu èsambhât _____

F. Laghuwâghi areng-bhâreng lajhu karembhâk sakanca'an, aghânḍhu' artèna apa laghu è bâbâ arèya!

Pajjhâr Lagghu

Cipt. NN (ka'angghuy ghuru)

0 5 6 5 3 . 5 6 1 . 5 6 1 5 .
Paj - jhâr lag - ghu a - rè - na pon - nyo - nar - a

0 5 6 5 3 . 5 6 1 . 5 3 1 2 .
Ba - pa' ta - nè sè tètung pon jhâ - ghâ' - â

0 5 6 5 3 . 5 6 1 . 5 3 2 1 .
Nga - la' a - rè' so lan - ḍu' tor ca - pèng - nga

0 1 1 2 3 . 2 1 6 . 1 2 3 5 .
A - jhâ - lân - na - ghi sa - rat ka - wâ - ji- bhân,

0 3 1 2 3 . 5 6 5 1 . 6 5 3 2 .
A - ta - ta - men ma - bân - nya' ha - sèl bhu - mè - na

0 5 6 5 3 . 5 6 1 . 5 3 2 1 .
Ma - ma' - mor na - ghâ - râ - na bân bhâng - sa - na

Jâwâbhân:

G. Jhâhâl sarè artèna ca'-oca' è bâbâ arèya!

1. ajhânjhiyân : _____
2. samènggu : _____
3. amaèna bhisèk : _____
4. tanèyanna lèbâr : _____
5. maskè : _____
6. mosèm ojhân : _____
7. bheccer : _____
8. tanèyanna losè : _____
9. taḍâ' to-bâtona` : _____
10. naong : _____
11. tombuwânna : _____
12. pakakassa : _____
13. bingkar : _____
14. sellana : _____
15. narè' : _____

H. Jhâjhâl abhâk-rembhâk sakanca'an apa èssèna laghu èn- maènan è bâbâ rèya aghuna'aghi bhâsana dhibi'!

1. *Bhing ana', ka pasar mèllèya terrong*
Bhing ana', lè-ollèna cè' bânnya'na
Bhing ana', tamennè bhungka sè naong
Bhing ana', sopajâ bengkona perna

Jâwâbhân:

2. *Bhing ana', lanjhang pandâ' tolang roso'*
Bhing ana', lem dâdâna bâdâ atè
Bhing ana', bhâng wâjib kalabân hoso'
Bhing ana', sowarghâna èkaollè.

Jâwâbhân:

ORIGINALITY REPORT

8%

SIMILARITY INDEX

8%

INTERNET SOURCES

0%

PUBLICATIONS

2%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1

surieyorei.wordpress.com

Internet Source

5%

2

dokumen.pub

Internet Source

2%

3

core.ac.uk

Internet Source

<1%

4

adoc.pub

Internet Source

<1%

5

text-id.123dok.com

Internet Source

<1%

6

repository.usd.ac.id

Internet Source

<1%

7

www.scribd.com

Internet Source

<1%

8

mazsola.iit.uni-miskolc.hu

Internet Source

<1%

9

Submitted to UIN Sunan Gunung Djati
Bandung

Student Paper

<1%

10

www.maduracorner.com

Internet Source

<1 %

11

www.okaramadura.com

Internet Source

<1 %

Exclude quotes On

Exclude matches Off

Exclude bibliography On